

Modul Teorija Montessori pedagogije

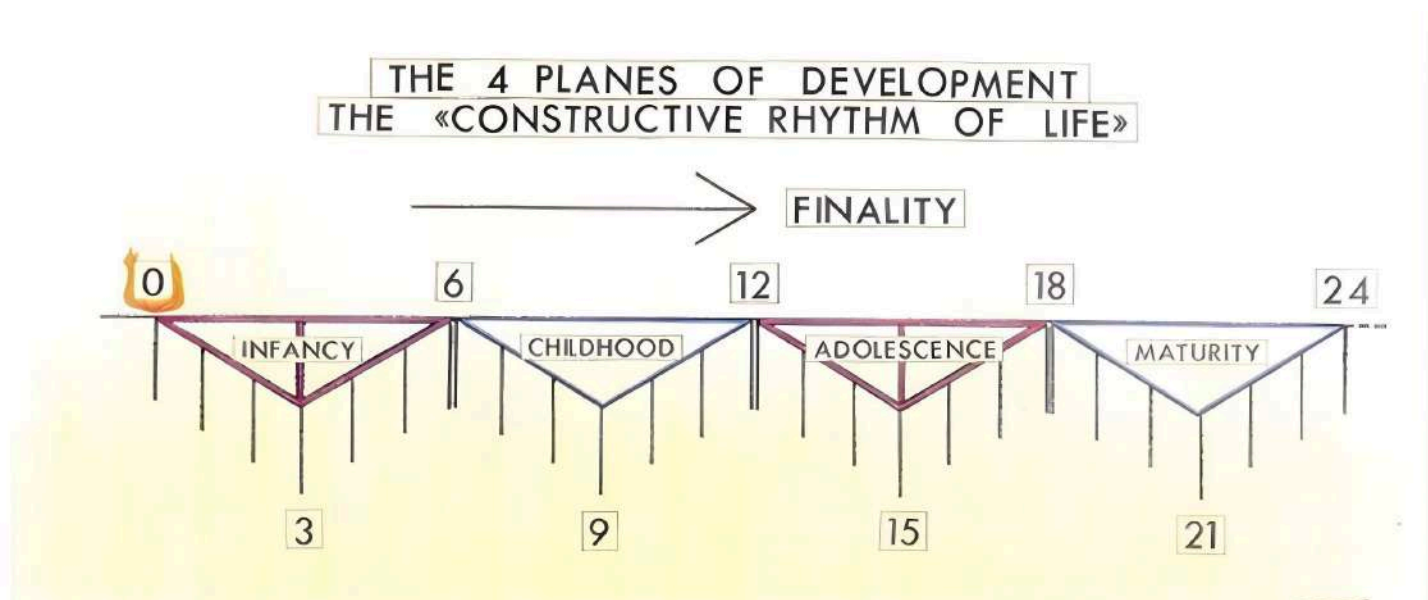
Lekcija 6

Četiri stadija razvoja djeteta: od 6. do 24. godine

Drugi stadij razvoja: 6-12 godina

Od šest godina nadalje, svjesni um se nastavlja razvijati, ali više nije pod utjecajem upijajućeg uma koji je toliko prevladavajući u mlađim godinama. Učenje se odvija relativno sporije i stabilnije. Zapravo, Montessori je primijetila da se na početku i na kraju svake razine učenje zapravo usporava, kao da se dijete odmara, pregrupira nakon jednog razdoblja intenzivnog učenja i priprema za sljedeće.

U ovom grafikonu iz 1950. vidimo kako se izmjenjuju razdoblja akutnog i mirnijeg razvoja prema trokutastim elementima.

U prvom razvojnom stadiju (0-6), uobičajeno je da dijete stalno ponavlja aktivnost. U drugom stadiju, djecu puno manje privlači ponavljanje aktivnosti osim ako nije uključena neka raznolikost. Vjerojatnije je da će ta djeca kroz duže vremensko razdoblje istraživati jedan koncept ako mogu koristiti različite materijale i aktivnosti. Ovo je jedan od razloga zašto Montessori osnovni kurikulum za matematiku, na primjer, uključuje široku lepezu materijala za zbrajanje, oduzimanje, množenje i dijeljenje.

Djeca mlađa od šest godina obično više vole raditi sama ili s drugima. Međutim, djeca na drugom stadiju razvoja gravitiraju prema drugima u svojoj neposrednoj okolini.

Oko šeste godine djeca se počinju jako zanimati za svoje kolege u (Montessori) razredu i uče se kako raditi s njima.

Od 6. do 9. godine mnogi učenici u Montessori programu počinju birati rad s kolegama iz razreda na projektima od zajedničkog interesa.

Do 11. ili 12. godine većina učenika radije radi zajedno i obično će odlučiti raditi projekte kao grupa, a ne pojedinačno. Ova karakteristika Montessori škola je u suprotnosti od onoga što se događa u klasičnim školama gdje je grupni rad iznimka. Više o tome kako bi trebali mijenjati školski sustav pogledaj u ovom videu od najvećeg školskog reformatora 20. stoljeća, Sir Ken Robinson-a.

Kako počinju gledati prema van od sebe, djeca u drugom stadiju razvoja također počinju pokazivati istinsko zanimanje za druge, za svoju lokalnu zajednicu, ljude koji žive oko njih i s kojima redovito komuniciraju, te za svoju kulturu, stavove, uvjerenja prakse, običaje i društveno ponašanje ljudi oko njih.

Montessori osnovni programi iskorištavaju tu sklonost pružajući širok raspon mogućnosti učenicima da istražuju svoju kulturu kroz proučavanje povijesti, geografije, jezičnih umjetnosti i znanosti.

Imati dovoljno prilika u Montessori programima za razvoj i vježbanje istraživačkih vještina tijekom osnovnog programa također omogućuje učenicima da organiziraju i podijele s drugima informacije koje su prikupili o temama koje ih zanimaju. S prirodnim interesom za poštenje i pravdu, učenici su na ovoj razini u idealnom trenutku da imaju koristi od kozmičkog obrazovanja, koje u svaki predmet i sve dijelove programa ugrađuje konkretne načine iskazivanja poštovanja, usvajanja miroljubivih praksi, učenja o drugim ljudima i mjestima i razvijanje svijesti o osobnoj odgovornosti za doprinos svijetu na pozitivan način.

Kozmičko obrazovanje često se opisuje kao duša osnovnog (osnovnoškolskog) kurikulumu.

"Spontana disciplina i poslušnost koja se vidi u cijelom razredu, čine najupečatljiviji rezultat naše metode." - Maria Montessori, Vlastiti priručnik dr. Montessori, str. 183.

Na drugi stadij također utječe razvoj sve veće samodiscipline kod djece, kada oni uviđaju unutarnju vrijednost iste te razvijaju ono što je Montessori nazvala - radosna poslušnost (više o poslušnosti u Montessori pedagogiji u 6. Montessori mjesecu).

Razvijanje mašte i kreativnosti

Tijekom drugog stadija djeca razvijaju svoju maštu. Mašta se odnosi na kreativne ideje temeljene na onome što je stvarno - zapravo, uočavanje mogućnosti u svakom iskustvu. Djeca u ovoj fazi ponekad se mogu činiti kao da su "zgrabljena" svojom maštom, što potiče entuzijazam za rad na projektima za koje su zainteresirana. Ovo je glavni razlog zašto

Montessori osnovni programi započinju svaku školsku godinu pripovijedanjem Pet velikih lekcija (Five Great Lessons), nizom od pet maštovitih priča koje učenicima daju opći dojam o velikim temama svemira, zemlje i života na zemlji. Obuhvaćajući oko 15 milijardi godina, Pet velikih lekcija upoznaje učenike sa svemirom pobuđujući njihovu maštu i pokrećući njihovo istraživanje važnih pitanja. Pet velikih lekcija nadahnjuje učenike da istražuju druge predmete u Montessori kurikulumu, kao što su povijest, geografija, matematika, prirodne znanosti i jezične umjetnosti. Ovih pet sjajnih lekcija često se opisuje kao srce Montessori osnovnog kurikuluma.

Drugi stupanj razvoja može se opisati kao prilično stabilno vrijeme za fizički rast, koji je stabilan, ali ne tako brz kao u ranim godinama prve razine. Početak puberteta, razdoblje tijekom kojeg osoba postaje sposobna za spolnu reprodukciju, svakako se može pojaviti kao veliki utjecaj na djecu u osnovnoškolskim godinama, posebno u kasnijim godinama. Međutim, ono što karakterizira djecu između 6 i 12 godina je njihova sposobnost za ogroman mentalni razvoj te kapacitet da detaljno proučavaju teme koje ih privlače. Montessori osnovni kurikulum pripremljen je imajući na umu ovu sposobnost za ogroman mentalni razvoj:

- Kurikulum niže osnovne škole je bogat, nadahnjuje učenike da istražuju i daju puni raspon svom prirodnom entuzijazmu za učenje. Budući da dječja iskustva na ovoj razini postavljaju temelje za vještine potrebne na sljedećoj razini, kurikulum niže osnovne škole uključuje dovoljno mogućnosti za pisanje eseja i izvješća, korištenje osnovnih istraživačkih alata i razvijanje sposobnosti organiziranja i predstavljanja informacija.
- Budući da su stariji učenici sve više skloni otkrivati vanjski svijet izvan vlastite zajednice, nastavni plan i program viših razreda osnovne škole postavlja izazov učenicima u svim predmetima - ne samo da se usredotočuje na stjecanje informacija, već dodaje sloj promišljenosti svakom predmetu i nadahnjuje učenika da razmišlja i propituje. Ovakav pristup potiče učenike na istraživanje, dajući im sve veće mogućnosti da se udube u predmete od svog interesa i provedu višeslojne istraživačke projekte.

Na drugom stupnju razvoja djeca sve više gledaju dalje od svoje zajednice i kulture. Mnogi su učenici na osnovnoj razini razvili vještine i zrelost za ono što je Montessori nazivala aktivnostima izlaska, izlete malih grupa koje su inicirali učenici. Sa svojim širokim interesima i mentalnim razvojem, posebno učenici viših razreda osnovne škole ponekad smatraju da je učionica skućena, čak i s najbogatijim nastavnim planom i programom i najboljim materijalima.

Aktivnosti “Going Out” starijim učenicima daju neprocjenjive prilike da izvan učionice potraže i dosegnu predmete koji ih zanimaju. Kroz aktivnosti “Going Out” i istraživačke projekte, učenici viših razreda osnovne škole susreću se sa širim rasponom mišljenja i iskustava nego što je to dostupno unutar školske zajednice. Sve nove perspektive tada se mogu podijeliti u razredu kako bi se osiguralo da su mostovi izgrađeni između učionice i vanjskog svijeta zdravi i puni poštovanja. Tako će se učenici dobro pripremiti dok prelaze na treću razinu razvoja, kad ih privlači poziv da poduzmu nešto i naprave razliku u svijetu.

Međutim, aktivnosti izlaska nisu ograničene samo na višu osnovnu razinu. I na nižim kao i na višim razinama osnovne škole, aktivnosti “Going Out” učenicima daju priliku za planiranje, organiziranje, prikupljanje sredstava i provođenje aktivnosti izvan učionice i škole, u zajednici. Aktivnosti izlaska mogu uključivati širok raspon mogućnosti, kao što je jednodnevni izlet u umjetničku galeriju, posjećivanje poslijepodnevnog koncerta lokalne simfonije, provođenje dana radeći volonterski ili odlazak na trodnevno kampiranje.

Bez obzira na fokus, aktivnosti izlaska u Montessori programu nisu nametnute učenicima, već ih sami generiraju. Izlasci predstavljaju neprocjenjivu priliku za osnovnoškolce da pokažu svoju prirodnu sklonost ka većoj neovisnosti, uvježbaju svoje brojne vještine i preuzmu više odgovornosti. Razvijanje sposobnosti planiranja i provedbe izleta u zajednicu smatra se dijelom nastavnog plana i programa jednako važnim kao i razvijanje sposobnosti rješavanja matematičkih problema, provođenja istraživanja ili pisanja eseja.

Treći i četvrti stadij razvoja: 12-18, 18-24

Rane godine treće razvojne razine (12-18), kao i rane godine prve razine, karakterizirane su brzim rastom na svim područjima kao i mnogim promjenama. Mladi od 12 do 15 godina na neki način imaju slične karakteristike kao i djeca mlađa od tri godine - mogu biti prilično zaokupljeni sobom, potrebna im je odgovarajuća hrana i san kako bi podržali njihov brzi fizički rast i potrebno im je vrijeme da samo "budu". Ovo je vrijeme kada se mentalni razvoj i tempo učenja često usporavaju jer su mladi privučeni da provode vrijeme sami, vrijeme sa svojim prijateljima, vrijeme spavanja i jela.

Montessori programi za rano djetinjstvo usmjereni su na razvoj samopouzdanih, kompetentnih pojedinaca, a Montessori osnovni programi usmjereni su na pomoć tim samouvjerenim, kompetentnim pojedincima da sebe vide kao povezane sa zajednicom i kulturom. Na ove posebne načine, i programi ranog djetinjstva i osnovni Montessori programi postavljaju temelje za mlade da nastave učiti i razvijati se tempom koji odražava njihove rastuće potrebe.

Treći razvojni stadij je vrijeme u kojem mladi traže neovisnost od obitelji, koja predstavlja poznato, i traže veze u širem svijetu. Čak i više nego u osnovnoškolskim godinama, većina mladih u trećem stadiju traži društvo drugih svojih godina i radije provodi značajne grupne projekte. U idealnom slučaju, Montessori srednjoškolski programi za 12-18 godina grade

se na ovim sklonostima što je više moguće nudeći mnoge kreativne načine prilagođavanja i postavljanja izazova učenicima u ovoj fazi.

Mlađi mladi (12-15) prirodno su privučeni ciljevima koji uključuju načela poštenja i pravde. Kad im se ponudi mogućnost izbora, mnogi od ovih studenata s entuzijazmom prihvaćaju projekte koji im omogućuju ne samo prikupljanje činjenica i analizu informacija, već i poduzimanje neke vrste akcije. Učenici ove dobi mogu biti oduševljeni pisanjem pisama piscima, kao i dopisivanjem s korporativnim i vladinim čelnicima jednako kao i bivanju uključena u raspravu o nečemu što bi, ako se promijeni, moglo pozitivno utjecati na svijet.

Gradeći na svojoj zrelosti i vještinama stečenim u osnovnim aktivnostima izlaska, mnogi stariji mladi (15-18) privučeni su planiranju i provedbi dugoročnijih grupnih projekata kao što je rad na obližnjoj farmi ili volontiranje u banci hrane za nekoliko mjeseci. Takvi projekti uključuju ne samo istraživanje vanjskog svijeta, već i stavljanje u praksu stvarnog života svih vještina stečenih tijekom ranijih godina Montessori škole, od pranja posuđa, organiziranja ormara za kartoteke, dodavanja bilanci, pisanja izvješća do istraživanja novih tehnika.

Četvrta i posljednja razina razvoja, 18-24, donekle je slična drugoj razini (6-12). Četvrta razina također je stabilnija od one koja joj prethodi i omogućuje osobi da se bavi onim što je zanima. Mnogi Montessori učenici u ovoj dobi vraćaju se post-srednjoškolskim akademskim studijama s obnovljenim entuzijazmom, posebno kada mogu birati predmete koji ih doista zanimaju. Ako su Montessori programi učinili svoje, postavili su temelje za ono što će odrasla osoba u nastajanju trebati da postane korisni građanin svijeta:

- od ranog djetinjstva: naučiti djelovati kao samopouzdana, kompetentne osobe
- od osnovne škole: naučiti osjećati povezanost sa zajednicom i kulturom
- iz srednje škole: naučiti da mogu stvarno doprinijeti svijetu izvan neposredne zajednice

nakon srednje škole: naučiti da mogu pohađati obrazovne studije koji ih zanimaju u kontekstu stvaranja promjene u svijetu.